

Шістнадцята Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Прага (Чехія), 26–30 липня 2018 року

Задача для командного змагання

Мембенгкре, шаванте і крінкаті належать до галузі же мовної родини макро-же і поширені в Бразилії. Хоча ці три мови споріднені, вони не взаємозрозумілі, і багато слів у них звучать зовсім по-різному. Наприклад:

	мембенгкре	шаванте	крінкаті
<i>ліки</i>	pidjy	wede	hemet, hremet (← порт. <i>remédio</i>)

(а) Подано слова мовою шаванте та їхні переклади мовою мембенгкре в іншому порядку:

шаванте			
A.	a	<i>кашель</i>	BB. te <i>гомилка</i>
B.	a hã	<i>ти</i>	CC. té <i>сирій</i>
C.	bâ	<i>анато</i>	DD. tebe <i>риба</i>
D.	bâdâ	<i>сонце</i>	EE. to <i>око</i>
E.	budu	<i>шия</i>	FF. u <i>вода</i>
F.	buru	<i>поле</i>	GG. ubu <i>муха; загортати</i>
G.	du (одн.), 'wapé (дв.), 'wasa (множ.)	<i>нести</i>	HH. uhâdâ <i>танір</i>
H.	du ~ di	<i>живіт</i>	II. upi <i>торкатися</i>
I.	êne	<i>камінь</i>	JJ. uzâ <i>вогонь</i>
J.	hâ	<i>сердитий; дім чоловіків; холодний;</i> <i>шкіра/кора/жіночі груди</i>	KK. uzé <i>сморід</i>
K.	hâdâ	<i>шматок металу</i>	LL. wa <i>жир</i>
L.	ma	<i>нанду / до, для</i>	MM. wa hã <i>я</i>
M.	me (одн.), wabzu (дв.), sãmra (множ.)	<i>кидати</i>	NN. wabu <i>стебло маврікієвої пальми</i>
N.	mi	<i>деревина</i>	OO. wada <i>дзьоб</i>
O.	mo (одн.), ne (дв.), ai'aba're (множ.)	<i>йти/приходити</i>	PP. wano <i>вибухати</i>
P.	mra	<i>голодний</i>	QQ. wapru <i>кров</i>
Q.	mro	<i>жінка (дружина)</i>	RR. wasi <i>зірка</i>
R.	na	<i>мати (мама)</i>	SS. wa'õ <i>носуха</i>
S.	nhi	<i>м'ясо</i>	TT. wa'ro <i>теплий/гарячий</i>
T.	nhorõwa	<i>дім</i>	UU. wa'u <i>рідина</i>
U.	nho'udu	<i>чоловічі груди</i>	VV. wĩ (одн.), pã (дв.), simro (множ.)
V.	no	<i>брат</i>	<i>вбивати</i>
W.	pa	<i>печінка</i>	WW. zasi <i>гніздо</i>
X.	para	<i>нога</i>	XX. zé <i>біль/боліти; гіркий</i>
Y.	po	<i>плоский</i>	YY. zu <i>порошок/борошно</i>
Z.	ré	<i>смола</i>	ZZ. 'ra <i>син/донька</i>
AA.	ta (одн.), rĩ (дв.), sina (множ.)	<i>збирати, відрізувати</i>	AAA. 'rã <i>голова</i>
			BBB. 're <i>садити (рослини); яйце</i>
			CCC. 'ré <i>сухий</i>
			DDD. 'rê <i>папуга</i>
			EEE. 'rê (одн.), si (дв.), hu (множ.)
			<i>їсти</i>
			FFF. 'ro <i>гнилий</i>

- (b) Ось запитання й відповіді мовою мембенґокре, взяті, з деякими змінами, з діалогів, поданих у підручнику цієї мови. Зверніть увагу, що запитання Q–T та відповіді на них складають один діалог:

A.	Jām ne ga tē?
B.	Djām ngô `yr ne ga tē?
C.	Djām ngà `yr ne ga tē?
D.	Djām amã tep kīnh?
E.	Djām amã prām?
F.	Djām angryk?
G.	Djām amex?
H.	Mỳj ne akra krēn o nhỹ?
I.	Djām kēn ne ja?
J.	Nhãr anã?
K.	Nhỹm ne bôx?
L.	Djām arỳm ne ga tep krē?
M.	Mỳj kadjy ne ga pur mã tē?
N.	Mỳj myt kam ne ga bôx?
O.	Nhỹm nhõ kax ne wa?
P.	Mỳj ne ja?
Q.	Djām akapřire?
R.	Mỳkam akapřire?
S.	Mỳj kanê?
T.	Djām arỳm ne ga akra nhõ pidjỳ `yr tē?

1.	Kati. Ikīnh.
2.	Ãã, ngà `yr ne ba tē.
3.	Ãã, imã tep kīnh.
4.	Kati. Ije tep krēn kêt rã`ã.
5.	Para kam ne ba bôx.
6.	Kati. Inhũrkwã `yr ne ba tē.
7.	Kubē ne bôx.
8.	Ãã, imã prām.
9.	Ngôkôn ne ja.
10.	Kwỳr kadjy ne ba pur mã tē.
11.	Ikra kanê kam ne ba ikapřire.
12.	Tep ne ikra krēn o nhỹ. Djām amã tep kīnh?
13.	Pur mã ne ba tē.
14.	Inã ne pur mã tē.
15.	Ikra kadjy ne ba pidjỳ `yr tē nhỹm arỳm kàjbê mex.
16.	Kati. Ikanê.
17.	Kangro kam mẽ kak kam kanê.
18.	Ãã, ikapřire.
19.	Inhõ kax ne ja.
20.	Kati. Pĩ ne wa.

1. Встановіть відповідності між запитаннями та відповідями.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T

2. Перекладіть якнайбільше речень українською мовою.

Щоб полегшити вашу працю, нижче наводяться деякі слова мовою крінкаті (с = qu = к):

крінкаті

caj вид кошки

capřehre сумний

saxiire зірочка

saxỳt jēeh бавовна

sohcuj мавпа

sohpē варвар, не індіанець

cryht шматок твердої деревини

cu`cõn гарбуз

swyr маніока

cỳjpi тихий, легкий

ēhmpa печінка

ēhmpej хороший

ēhmpoht шия

ēhnto око

ēh`quēhn любити, подобатися

jaahi гніздо

para`cỳm на заході сонця

puj приходить

pyht сонце, день

ry`my вже

xỳ боліти

(c) Перекладіть українською мовою:

мембенґокре

крінкаті

1. Nhỹm ne kukôj pa?	6. cohhyh
2. Nhỹm ne ngôkôn rě?	7. cupre
3. Aje kukôj bĩn kêt rã'ã.	8. pohr
4. Djãm arỹm ne aprõ kadjàt kre?	9. ху
5. Wakõ ne krwỳdy kêt, krě ne krwỳdy.	

(d) Перекладіть мовою шаванте:

крінкаті

10. ěh'tyhс *мертвий*
11. ěhncuu *воша*

▲ Мова мембенґокре належить до північної групи галузі же. Нею говорять близько 10 000 осіб, які належать до народів каяпо та шикрин, у бразильських штатах Пара та Мату-Ґросу.

Крінкаті, різновид макромови тімбіра, також належить до північної групи галузі же. Нею говорять близько 1 000 осіб у бразильському штаті Мараньян.

Мова шаванте належить до центральної групи галузі же. Нею говорять близько 15 000 осіб у бразильському штаті Мату-Ґросу.

â, à, é, ê, ô, у і ù — голосні звуки. ' — приголосний звук (т. зв. гортанна змичка), dj ≈ дж у слові *джерело*, j = ї, ng = нг в англійському *hang*, nh = нь у слові *лань*, x ≈ ч. Знак ~ позначає носову вимову голосного.

- *анато*: рослина, з насіння якої роблять червоний барвник.
- *нанду*: подібний до страуса птах.
- *носуха*: ссавець, споріднений з єнотою.

— Андрій Нікулін

Український текст: Олена Сірук.

Успіхів!